

Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας

Ενότητα 9:

Συμμετοχική Παρατήρηση (1/2) 2ΔΩ

Διδάσκοντες: Χ. Κασίμης- Ελ. Νέλλας

Τμήμα: Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μαθησιακοί στόχοι

- Η εκμάθηση τόσο των θεωρητικών όσο και των μεθοδολογικών προσεγγίσεων για την εκπόνηση της κοινωνικο-οικονομικής έρευνας στον αγροτικό χώρο και την σύνταξη της ερευνητικής έκθεσης.
- Η κατάρτιση με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία που, αφενός θα βοηθήσουν στην κατανόηση και εξήγηση των κοινωνικοοικονομικών φαινομένων και αφετέρου θα εντάξουν την ερμηνεία αυτών των φαινομένων μέσα στο σύγχρονο (ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό) πλαίσιο λειτουργίας τους.

Λέξεις κλειδιά

- Βασική – Εφαρμοσμένη έρευνα
- Ποσοτικές – Ποιοτικές μέθοδοι
- Ερωτηματολόγιο
- Συνέντευξη
- Συμμετοχική Παρατήρηση
- Συγγραφή Ερευνητικής Έκθεσης

Η Συμμετοχική Παρατήρηση 1/2

- Χρησιμοποιήθηκε από ανθρωπολόγους σαν το Μαλινόφσκι (δεκαετία του 1920) αλλά και από κοινωνιολόγους («Σχολή του Σικάγο» στις δεκαετίες του 1920 και 1930)
- Ανάγκη επικοινωνίας των ερευνητών με το πεδίο της έρευνας (ενσωμάτωση του ερευνητή στο πεδίο έρευνας), αλλά και ανάγκη ανάπτυξης μιας μεθόδου που θα επέτρεπε την ερμηνεία των κοινωνικών φαινομένων (από τα μέσα θέαση των φαινομένων)

Η Συμμετοχική Παρατήρηση 2/2

- Ενδιαφέρει η υποκειμενική σκοπιά των ατόμων και ο τρόπος με τον οποίο αυτά ερμηνεύουν τη συμπεριφορά ή τη δράση τους (απόδοση νοημάτων στις ενέργειες των ατόμων)

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 1/9

- Ο πλήρως συμμετέχων (*complete participant*)
- Ο συμμετέχων ως παρατηρητής (*participant as observer*)
- Ο παρατηρητής ως συμμετέχων (*observer as participant*)
- Ο πλήρως παρατηρητής (*complete observer*)

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 2/9

Ο πλήρως συμμετέχων (*complete participant*) αποκρύπτει την επιστημονική του ιδιότητα στο μελετώμενο πληθυσμό, αφού σκοπός του είναι να ενσωματωθεί πλήρως στην ομάδα που ερευνά

- Η πλήρης συμμετοχή έχει το πλεονέκτημα ότι εξασφαλίζει πρόσβαση σε ομάδες που δεν ανοίγονται σε «ξένους» και που διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να μελετηθούν

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 3/9

- Εκτός των προβλημάτων ηθικής τάξης (εξαπάτησης) χρειάζεται να ληφθούν υπόψη οι επιδράσεις της πλήρους συμμετοχής του ερευνητή στα αποτελέσματα της έρευνας

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 4/9

- Ο ερευνητής μπορεί να εγκαταλείψει ουσιαστικά τον ερευνητικό του σκοπό και να απορροφηθεί από τη συμμετοχή του στην ομάδα
- Ο ερευνητής δεν μπορεί να θέσει άμεσες ερωτήσεις για τα θέματα που τον ενδιαφέρουν ώστε να μην προκαλέσει υποψίες

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 5/9

- Η καταγραφή των παρατηρήσεων δεν γίνεται άμεσα/εκείνη τη στιγμή αλλά αργότερα γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στην επιλεκτική καταγραφή και την ανάπτυξη των στοιχείων από τον ερευνητή

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 6/9

Ο συμμετέχων ως παρατηρητής (participant as observer) αποκαλύπτει την επιστημονική του ιδιότητα και τις προθέσεις του αλλά συγχρόνως επιδιώκει τη συμμετοχή του στις δραστηριότητες της ομάδας

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 7/9

- Δημιουργεί σχέσεις με άτομα της ομάδας που μελετά και αποφεύγει να τραβάει διαρκώς το ενδιαφέρον της ομάδας καταγράφοντας στοιχεία
- Η δημιουργία οικειότητας με άτομα της ομάδας μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 8/9

- Τα μέλη της ομάδας μπορεί να αλλάξουν συμπεριφορά επειδή γνωρίζουν ότι παρατηρούνται (αλλά με την πάροδο του χρόνου ο ερευνητής θα έλκει λιγότερο την προσοχή των μελών της ομάδας)
- Η αποκάλυψη του ερευνητικού σκοπού μπορεί να διευκολύνει την καλύτερη διεξαγωγή και έκβαση της ερευνητικής διαδικασίας

Τέσσερις μορφές Συμμετοχικής Παρατήρησης που συνδυάζουν τη συμμετοχή και την παρατήρηση 9/9

Ο παρατηρητής ως συμμετέχων (*observer as participant*), παρουσιάζεται ως ερευνητής και παρευρίσκεται στις δραστηριότητες της ομάδας, αλλά χωρίς να συμμετέχει ουσιαστικά σ' αυτές

Ο πλήρως παρατηρητής (*complete observer*) δεν γνωστοποιεί την ταυτότητά του παρότι παρατηρεί ένα φαινόμενο, χωρίς να λαμβάνει μέρος ο ίδιος

Τα στάδια της έρευνας στη Συμμετοχική Παρατήρηση 1/4

- Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας αποτελεί το πρώτο στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας. Επίσης, συχνά ο ερευνητής συγκεντρώνει πληροφορίες από άτομα που έχουν σχέση με το υπό έρευνα θέμα και χώρο

Τα στάδια της έρευνας στη Συμμετοχική Παρατήρηση 2/4

- Μετά την επιλογή του θέματος ακολουθεί η επιλογή του φυσικού χώρου για την έρευνα και η είσοδος του ερευνητή στο πεδίο / ή στην ομάδα που επιζητά να μελετήσει

Τα στάδια της έρευνας στη Συμμετοχική Παρατήρηση 3/4

- Στόχος του ερευνητή είναι να καταγράψει αυτά που συμβαίνουν γύρω του όσο το δυνατόν καλύτερα και διεξοδικότερα
- Η προσπάθεια συλλογής όσο το δυνατόν περισσότερων στοιχείων και η συνεχής διασαφήνιση των εννοιών οδηγούν σε διατύπωση νέων ερωτημάτων

Τα στάδια της έρευνας στη Συμμετοχική Παρατήρηση 4/4

- Συνήθως ο ερευνητής καλείται να μην εμπιστεύεται τη μνήμη του, αλλά χρειάζεται να ελαχιστοποιεί το χρόνο που μεσολαβεί ανάμεσα στην παρατήρηση και στην καταγραφή της (δημιουργείται ένα ημερολόγιο συμβάντων και γεγονότων)

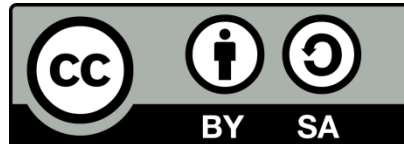
Βιβλιογραφία

- Babbie Earl (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*, Κριτική, Αθήνα
- Δαουτόπουλος Γ. , *Μεθοδολογία Κοινωνικών Ερευνών*, ΣΤ έκδοση, 2011
- Δαφέρμος Β. (2005), *Κοινωνική Στατιστική με το SPSS*, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη, σελ. 289-309
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), Ζάρναρη Όλγα κ.α.(1998), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, Gutenberg – Γ. & Κ. Δαρδανός, Αθήνα
- Ιωσηφίδης Θ. (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Κυριαζή Νότα (1999), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Μπεχράκης Θ.Ε. (2010), *Στατιστική για τις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας: Μέθοδοι και παραδείγματα*, Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

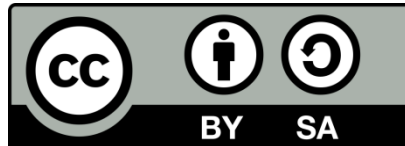
Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης, Ελευθέριος Νέλλας, «Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCD AERD104/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.